

31.12.2021

Dnro

LPR/27/12.03.03.07/2021

Taipalsaaren kunta
Kellomäentie 1
54920 TAIPALSAARI

Viite: lausuntopyyntö 10.11.2021

Taipalsaari, Kattelussaari – Jänkäsalon osayleiskaava, ehdotusvaihe

Taipalsaaren kunta on pyytänyt Etelä-Karjalan alueellisen vastuumuseon lausuntoa Kattelussaari – Jänkäsalon osayleiskaavan ajantasaistamisen ja laajennuksen kaavaehdotuksesta. Museo on osallinen asiassa arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön suojelun osalta.

Osayleiskaava-alue sijaitsee Taipalsaarella Saimaan puolella kattaen mm. Jänkäsalojen saaret ja Kattelussaaren alueen. Osayleiskaavan laajennusalue koskee Kutilan kanavan eteläosan tilaa. Perusteena laajennukselle on maanomistajakohtaiset neuvottelut kanava-alueesta sekä kanavavarauksen laajentaminen lännen suuntaan. Alueeseen ei sisälly Lappeenrannan kaupungin laadittamaa yleiskaavamuutosta Päiviönsaareen.

Kattelussaari-Jänkäsalon voimassa oleva osayleiskaava on hyväksytty 11.9.2015. Nyt valmisteltavassa ajantasaistamisessa suunnittelun tavoitteita ovat: myönnettyjen poikkeuslupien huomioiminen, virheiden korjaaminen, rakennuspaikkojen laajennukset ja siirrot, rakennuspaikkojen käyttötarkoitusten muutokset loma-asumisesta vakituiseen asumiseen, sekä kaavamerkintöjen ja määräysten päivittäminen.

Museo on aiemmin lausunut kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 4.8.2020 (Dnro LPR/804/12.03.03.07/2020) sekä kaavan luonnoksesta 1.4.2021 (Dnro LPR/27/12.03.03.07/2021).

Arkeologinen kulttuuriperintö

Luonnosvaiheen lausunnossaan museo on käynyt läpi laajasti suunnittelun alueen asutus- ja maankäyttöhistoriaa, verrannut sitä arkeologiseen aineistoon ja suosittanut tämän pohjalta alueen arkeologisten inventointien täydentämistä. Kaavoittaja on vastineessaan todennut, että museoviranomaiset ovat hyväksyneet

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut | Museotoimi

PL 239, 53101 Lappeenranta | Kristiinankatu 9 | puh. 05 6161

museot@lappeenranta.fi | www.lappeenranta.fi

vuoden 2012 yleiskaavan päivityksen, eikä lainsäädännössä ole tällä välin tullut sellaisia muutoksia, joilla uusia laajempia inventointeja voisi perustella, ja että yleiskaavan päivityksessä ei tehdä rakennuspaikkojen siirtoja eikä osoiteta uusia rakennuspaikkoja, joten rakentamiseen varatut alueet eivät juurikaan muutu voimassa olevaan kaavaan nähden. Museo pitää kaavoittajan vastinetta perusteltuna.

Lisäksi museo on luonnosvaiheen lausunnossaan käynyt läpi kaavakarttojen arkeologisia kohteita ja esittänyt niihin täydennyksiä. Täydennys ehdotukset näyttäisivät huomioidun kaavaehdotuksessa. Kaavakartan selkiyttämiseksi museolla on seuraavat lisähuomiot ja päivitysehdotukset.

Muinaisjäännösrekisterikohteet Kulju 1 ja Kulju 2.

Kaavaehdotuksen pohjalta kiinteistön 831-41-2-18 maanomistaja on pyytänyt museota tarkentamaan kiinteistöllä sijaitsevien kohteiden Kulju 1 / 1000021739 ja Kulju 2 / 1000021740 aluerajausta kiinteistön rakentamattomien rakennuspaikkojen kaventumisen vuoksi. Kyseiset kohteet ovat Salpalinjan puolustusvarustuksia. Museo on tarkentanut kohteiden rajaukset laserkeilausaineiston ja 29.12.2021 toteutetun maastokäynnin perusteella. Tarkennetut aluerajaukset löytävät Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä.

Päiviösaaren muinaisjäännösmerkinnät.

Muinaismuistolailta suojellut kohteet on kuvattu suunnittelualueen kaavaehdotuskartoissa yleisesti turkoosilla ja kaavasuojellut kohteet sinisellä. Päiviösaarella muinaisjäännösmerkinnät on kuvattu muista poiketen sinisellä värillä, mikä voi aiheuttaa sekaannusta.

Kattelussaaren AT-kyläalue.

Kaavakartassa Kattelussaareen on merkitty AT-kyläalue, joka leikkaa kahden muinaisjäännösalueen sekä Salpalinjaan liittyvien pienimuotoisten jäännösten päälle. AT-kyläaluetta koskeva kaavamääräyksen mukaan alueella rakennuslupa voidaan myöntää suoraan yleiskaavan perusteella. Kaavamääräyksissä myös todetaan muinaisjäännösten osalta näiden lakisuoja, so. mm. kaikenlainen kajoaminen muinaisjäännökseen on kielletty. Lakisääteisen kajoamiskiellon vuoksi muinaisjäännösalueelle ei voida myöntää rakennuslupaa. Potentiaalisten tulevaisuuden ristiriitatilanteiden välttämiseksi, sekä nykyisten ja tulevien maanomistajien oikeusturvan vuoksi, kaava kaipaisi tältä osin selkiyttämistä.

Yksinkertaisin vaihtoehto lienee rajata muinaisjäännösalueet kaavassa AT-alueen ulkopuolelle. Nykyisillä AT-alueen rajauksilla puolestaan vaihtoehtona olisi teetättää muinaisjäännösten laajuuden ja säilyneisyyden määrittämiseksi arkeologinen tarkkuusinventointi, jonka tulosten pohjalta kunta voi neuvotella Museoviraston kanssa

riittävästä jatkotutkimuksista, jotta muinaisjäännösalueet voidaan vapauttaa kaavassa rakentamiselle.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Lausunnossa osayleiskaavan luonnosvaiheessa Etelä-Karjalan museo on rakennetun kulttuuriympäristön osalta käynyt läpi kaavakarttojen merkintöjä ja todennut, että vuoden 2012 kulttuuriympäristön inventoinnin täydennysraportissa (Tmi Lauri Putkonen, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy) esiin nostetut suojelullisia arvoja käsittävät kohteet säilyttävät kaavaehdotuksessa entiset suojelumerkinnot.

Suurella Jänkäsälössä sijaitsevan Suomela-tilan (831-409-1-687) suojelumerkintää kevennetään Etelä-Karjalan museon edustajan kohdekäynnin ja maanomistajan pyynnön pohjalta. Suojelumerkintä /s jää ainoastaan tilan päärakennukselle.

Osayleiskaavan luonnosvaiheessa Etelä-Karjalan museo on todennut myös, että Kattelussaaren keskeisille alueille Päihänniementien varteen ja Rehulan kylälle Suur-Saimaantien ja Mantereentien koillispuolelle on kaavakarttaan merkitty melko laajat AT- eli kyläalueet, joille saa rakentaa pysyvää asutusta, maatalojen talouskeskuksia, asumista häiritsemätöntä työpaikkatoimintaa, yksityisiä ja julkisia palveluja sekä loma-asuntoja.

AT-alueet sijoittuvat pääosin metsän reunoihin, mutta paikoin siihen kuuluu pieniä peltoalueita olemassa olevien pihapiirien läheisyydessä. Nämä pienipiirteiset avoimet alueet ovat saariston viljelysmaisemalle tyypillisiä ja ilmentävät erityisesti Kattelussaarella pitkää, viimeistään 1500-luvulta juontuvaa keskeytyksetöntä maankäyttö- ja viljelyshistoriaa ja niiden merkitys saaren maisemakuvassa on keskeinen.

Museo muistuttaa, että edellä mainitut alueet tulisi pyrkiä säilyttämään ensisijaisesti avoimina ja rakentamattomina, jotta kulttuurimaiseman muutos olisi maltillista. Vuoden 1971 peruskarttaa tarkastelemalla voi huomata, että yli puolet vanhoista kaava-alueen pelloista kasvaa tänä päivänä metsää. Museo suosittelee, että jäljellä olevan avoimen kulttuurimaiseman säilymistä edistetään määrätietoisesti, mikäli rakennuslupia myönnetään vanhojen kyläntonttien läheisyyteen.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

ETELÄ-KARJALAN MUSEO

Lausunnon ovat allekirjoittaneet sähköisesti arkeologi Esa Hertell, rakennustutkija Niina Kauria ja museotoimen johtaja Päivi Partanen

Tiedoksi: Kaakkois-Suomen ELY-keskus / kirjaamo, Pertti
Perttola, Tuija Mustonen, Suvi Karppinen

Museovirasto / Itä- ja Pohjois-Suomi

Allekirjoitukset:

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Hertell Esa**
ULAPPA\hertelej

2021-12-31 10:16:07 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Kauria Niina**
ULAPPA\kauriann

2021-12-31 10:20:50 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu

Allekirjoitus: Vahvistan tämän asiakirjan sisällön oikeelliseksi

Nimi: **Partanen Päivi Museo**
ULAPPA\partanpm

2021-12-31 12:53:57 (UTC+02:00)

Sähköisesti allekirjoitettu